

Research Paper

Analysis of Individual and Social Constructions Affecting the Development of Rural Entrepreneurship with an Emphasis on the Agriculture Sector in Kamfiruz District of Marvdasht County

*Mehdi Rahmani Koshkaki¹, Yaghoob Zarei²

1. Graduated PhD, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Literature, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran.
 2. PhD Geography and Rural Planning, Yong Researchers and Elite Club, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran..

Citation: Rahmani Koshkaki, M., & Zarei, Y. (2018). [Analysis of Individual and Social Constructions Affecting the Development of Rural Entrepreneurship with an Emphasis on the Agriculture Sector in Kamfiruz District of Marvdasht County (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 9(2), 292-307, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2018.225533.1052>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2018.225533.1052>

Received: 19 Jan. 2017

Accepted: 30 July 2017

ABSTRACT

The question of revitalizing rural and peripheral regions through the promotion of entrepreneurship in agriculture has attracted considerable attention. The main purpose of this descriptive–correlative research is to analyze individual and social effects on the development of rural entrepreneurship with an emphasis on the agriculture sector. The population of the study consisted of the landowners in Kamfiruz district (N = 3106). According to the table devised by Bartlett et al., a sample of 197 was selected using the stratified random sampling technique. A questionnaire was used to collect the data. The content validity of the questionnaire was confirmed by a panel of experts. The construct validity and the composite reliability of the research instrument were tested by estimating the measurement model, and they became satisfactory after necessary corrections were made. The data were analyzed using SPSSwin22 and AMOS21 software programs. The results showed that the main hypotheses of the research were confirmed, and five constructs of individual and social factors (i.e. social capital, subjective norms, perceived family support, self-efficacy belief, and local institutes) had a positive and significant effect on the dependent variable. The constructs totally explained about 54 percent of the variances of the development of rural entrepreneurship with an emphasis on agriculture in Kamfiruz district. Finally, some recommendations were made based on the research findings.

Key words:

Individual and social factors, Entrepreneurship, Agriculture, Structural equation modeling, Kamfiruz district

Extended Abstract**1. Introduction**

Nowadays, a great many rural areas throughout the world, particularly in developing countries, are beset by the problems caused by economic recession, stagnation or downturn. Some reasons for this are shortcomings in economic diversifi-

cation, lack of an entrepreneurship perspective, and the like. As a result, rural areas suffer from multiple strategic challenges such as poverty, hidden unemployment, environmental degradation, and the persistence of inequality in the distribution of opportunities and resources between urban and rural areas, all of which explains why a majority of villagers are dissatisfied with the living conditions and the economic environment of their villages. In order to overcome the mentioned challenges that rural societies face, the entrepreneurial approach to rural developments

*** Corresponding Author:**

Mehdi Rahmani Koshkaki, Ph.D.

Address: Department of Geography and Rural Planning, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran, Iran.

Tel: +98 (917) 7923731

E-mail: rahmanian.mahdi@gmail.com

has been offered as one of the key strategies to be considered by policy makers in recent decades. From the perspective of most experts, this strategy is presented as an engine of rural economic growth and development, and it has been considered as an effective factor in evolving and making the rural economy more dynamic. Therefore, in recent years, the topic of reclamation and activation of rural areas through promotion and development of entrepreneurship has attracted a lot of attention. In fact, many rural development agencies consider entrepreneurship as a development strategy. In this case, the diversification of rural economic activities based on the potentials, opportunities and capacities in rural regions can boost the economic development of villages. Processing and complementary industries in the agriculture sector in the form of small and medium-sized companies can be regarded as a necessity and driving force that serves to strengthen entrepreneurial development in rural areas. However, surveys in Marvdasht county, Fars province, show that, despite good production facilities in the agriculture sector there (including Kamfiruz district) and the surplus existence of desirable crops, some products in Kamfiruz district as well as processing and complementary industries in the study area have not been prosperous enough, and those units have failed to develop in terms of scale, output and employment rate over the past few years. The question of revitalizing rural and peripheral regions through promoting entrepreneurship in agriculture has attracted considerable attention. In this regard, the main purpose of this descriptive–correlative research is to analyze individual and social effects on the development of rural entrepreneurship with an emphasis on agriculture.

2. Methodology

This study is non-experimental in terms of controlling variables, an applied research in terms of purpose, and descriptive–correlative in terms of method. It was carried out as a survey. The population of the study consisted of the landowners in Kamfiruz district ($N = 3106$). According to the table devised by Bartlett et al., a sample of 197 was selected using the stratified random sampling technique. A questionnaire was used to collect the data. The content validity of the questionnaire was confirmed by a panel of experts. The construct validity and the composite reliability of the research instrument were tested by estimating the measurement model, and they became satisfactory after necessary corrections were made. The data were analyzed using SPSSwin22 and AMOS21 soft ware programs.

3. Results

According to the results, the main hypotheses of the research were confirmed, and five constructs of individual and social factors had a positive and significant effect on the dependent variable. The constructs totally explained about 54 percent of the variances in the development of rural entrepreneurship with an emphasis on agriculture in Kamfiruz district. In other words, the results of the study showed a significant positive correlation between the individual and social structures (i.e. social capital, subjective norms, perceived family support, self-efficacy and an emphasis on local institutions) affecting the rural entrepreneurship development with an emphasis on agriculture. In the meantime, the effectiveness of each individual and social structure was measured on the development of entrepreneurship in agriculture. As it emerged, the social capital structure with the beta (standardized regression coefficient) of 0.386 had the greatest impact.

4. Discussion

Based on the findings, villagers who possess a high social capital can easily gain an access to sources of knowledge in order to improve production and create new economic activities. There is a positive relationship between subjective norms and the development of rural entrepreneurship. Community norms are, however, consistent with entrepreneurial activities. This latter set of norms is the one with stronger intention to start an entrepreneurial business. There is a positive relationship between family support and development of rural entrepreneurship. This suggests that families can be members of pro-entrepreneurial activities, and their children too are willing to set up a business. It is also found that a high sense of self-efficacy can make people feel more confident in their abilities. Local institutions are also given to individuals and organizations that are motivated. Having capital and skills necessary to start a business in rural areas can provide a foundation for an entrepreneurial climate.

5. Conclusion

Nowadays, successful rural development is, more than before, dependent on strong entrepreneurship. Considering the importance of this issue, this study has explored individual and social structures affecting the development of entrepreneurship in agriculture in rural areas of Kamfiruz district. The results obtained from the study of the relationships among the variables suggest important points that help to achieve this development. Based on the findings, all the study hypotheses are confirmed. These hypotheses were about the positive and significant asso-

ciation between personal and social development of rural entrepreneurship and such structures such social capital, subjective norms, perceived family support, and self-efficacy. Also, the role of local institutions is confirmed in this respect. Finally, some recommendations are made based on the research findings.

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

واکاوی سازه‌های فردی و اجتماعی مؤثر بر توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر بخش کشاورزی کامفیروز شهرستان مرودشت

* مهدی رحمانیان کوشکی^۱، یعقوب زارعی^۲

۱- دانش آموخته دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده ادبیات، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

۲- دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۳۰ دی ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۰۸ مرداد ۱۳۹۶

مسئله احیای مناطق روستایی و محیطی از طریق توسعه کارآفرینی کشاورزی، توجه زیادی را به خود معطوف کرده است. از این رو، هدف اصلی این پژوهش توصیفی-همبستگی، واکاوی سازه‌های فردی و اجتماعی مؤثر بر توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر کشاورزی است. جامعه آماری پژوهش ۳۱۰۶ خانوار روستایی در بخش کامفیروز بودند که با توجه به جدول بارتلت و همکاران، ۱۹۷ نفر از آن‌ها از طریق روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب انتخاب شدند. روایی صوری پرسش‌نامه با نظر متخصصان مورد تأیید قرار گرفت و روایی سازه و پایایی ترکیبی ابزار پژوهش نیز، از طریق برآورد مدل اندازه‌گیری و پس از انجام اصلاحات لازم به دست آمد. داده‌های گردآوری شده با نرم‌افزارهای SPSS^{win22} و AMOS²¹ تجزیه و تحلیل شد. نتایج پژوهش نشان داد که هر پنج فرضیه اصلی پژوهش مورد پذیرش قرار گرفته و هریک از سازه‌های فردی و اجتماعی (سرمایه اجتماعی، هنجارهای ذهنی، حمایت خانوادگی ادراک شده، باور به خود کارآمدی و تأکید بر نهادهای محلی)، اثر مثبت و معناداری بر متغیر وابسته داشته‌اند و در مجموع حدود ۵۴ درصد از واریانس توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر بخش کشاورزی را در منطقه مورد مطالعه تبیین کرده‌اند. در پایان، بر اساس یافته‌های پژوهش پیشنهاداتی نیز ارائه گردید.

کلیدواژه‌ها:

فردی و اجتماعی، کارآفرینی، کشاورزی، مدل‌یابی معادلات ساختاری، بخش کامفیروز

مقدمه

(Dougherty, 2013: 74) جهت گذر از چالش‌های مربوط در جوامع کشاورزی و رسیدن به پایداری، سودآوری و بهره‌وری مطرح گردد (Damianos and Sluras, 1996: 273-274; Nainggolan, 2003: 31). دستاوردهای توسعه کارآفرینی کشاورزی از قبیل: توسعه زنجیره کشاورزی، تنوع‌بخشی به اقتصاد کشاورزی و روستایی، توسعه نوآوری و فناوری در بخش کشاورزی، ارتقاء بهره‌وری، بهره‌برداری از مزیت‌های نسبی رقابتی و تجاری، اشتغال‌زایی مولد، تحوّل در مناسبات تولید همپای سایر تحوّل‌ات نهادی، ارزش‌افزوده، کیفیت و محصولات و فرآورده‌های جدید، گسترش بازار محصولات کشاورزی، تشکیل و جذب سرمایه در بخش کشاورزی (Sharifzadeh et al., 2009: 86) موجب گردیده تا پیامدهای مورد انتظار از کارآفرینی کشاورزی^۱، هم‌راستای آرمان‌ها و اهداف توسعه پایدار کشاورزی قرار گیرند و کارآفرینی به‌عنوان یک مقوله مهم

امروزه چالش‌های راهبردی متعددی همچون: فقر، بیکاری پنهان، تخریب محیط‌زیست، تداوم نابرابری در توزیع فرصت‌ها و منابع میان نواحی شهری و روستایی (Karimi, 2014: 107-112) که زمینه نارضایتی سکونتگاه‌های روستایی را فراهم آورده است، همگی ریشه در فقدان تنوع اقتصادی و نبود نگاه کارآفرینانه دارند؛ افزون بر این موارد، کاهش ارزش کشاورزی به عنوان یک حرفه، درآمد پائین کشاورزان و اضافه شدن جمعیت روستایی به جمعیت شهری، نیز این مشکلات را دوچندان نموده است (Petridou and Glaveli, 2008: 262). مجموع این مسائل باعث گردیده است تا در دهه‌های اخیر رویکرد کارآفرینی به عنوان راهبردی مناسب برای توسعه بخش کشاورزی تلقی شود و نقش کشاورزان به عنوان مهم‌ترین ایفاکنندگان نقش در اقتصاد کشورهای درحال توسعه و توسعه‌یافته (Poza and

1. Agriculture Entrepreneurship (Agri Preneurship)

* نویسنده مسئول:

دکتر مهدی رحمانیان کوشکی

نشانی: گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران.

تلفن: ۷۹۲۳۷۳۱ (۹۱۷) +۹۸

پست الکترونیکی: rahmanian.mahdi@gmail.com

از لغت فرانسوی *Entreprendre* به معنای "متعهد شدن" به انجام کاری مشتق شده است. عمل کارآفرینی اشاره به کشف، ارزیابی و بهره‌برداری از فرصت‌ها (Shane et al., 2003: 219)، سازمان‌دهی مجدد مکانیسم اجتماعی و اقتصادی (Afrin et al., 2010: 16) و شناسایی فرصت‌های قابل دوام و پایدار است و می‌توان آن را معادل نوآوری تعریف کرد که باعث ایجاد هیجان، انگیزه و همچنین رشد و پیشرفت اقتصادی می‌شود (Chowdhury, 2007: 240). در واقع، کارآفرینی فرآیندی است که در محیط‌ها و مجموعه‌های مختلفی اتفاق می‌افتد و طی آن تغییرات در سیستم اقتصادی از طریق نوآوری‌های افرادی که به فرصت‌های اقتصادی واکنش نشان می‌دهند؛ رخ می‌دهد که این باعث ایجاد ارزش فردی و اجتماعی شده و با خلق محصولات و خدمات جدید می‌تواند جامعه را به سمت پیشرفت و توسعه سوق دهد (Kuratko and Hadgetts., 2004: 35).

مرور ادبیات در حوزه کارآفرینی بیانگر آن است که این پدیده مفهومی چندبعدی و پیچیده دارد و ابعاد و مؤلفه‌های متعددی دارد که محققان مختلفی این مؤلفه‌ها را شامل چهار بعد نوگرایی، پیشگامی، نوسازی و ریسک‌پذیری در نظر گرفته‌اند (Miles et al., 2015; Jamshidi et al., 2008; Scheepers et al., 2009). در این زمینه، ریسک‌پذیری شامل آمادگی فرد جهت بهره‌مندی از منابع برای بهره‌گیری از فرصت‌ها و شروع پروژه‌ها بدون اطلاع از نتایج، پیامد و بازگشت سرمایه است (Hough and Scheepers, 2008: 19). نوسازی راهبردی، مستلزم تغییر و اصلاح در مأموریت سازمانی، سازمان‌دهی مجدد و ایجاد تغییرات وسیع در سیستم کسب‌وکار است (Heinonen and Korvela, 2005: 58).

پیشگامی، یک پیش‌بینی و رفتار برای رفع نیازهای آتی از طریق جست‌وجو و استفاده از فرصت‌هایی تعریف می‌شود که بر توسعه محصولات یا بازار دلالت دارد (Alegre and Chiva, 2009: 12) و در نهایت نوگرایی به تولید و خلق محصولات، خدمات، فرآیندها و مدل‌های جدید کسب‌وکار اشاره دارد (Hough and Scheepers, 2008: 19).

با توجه به مطالب فوق‌الذکر، ثابت شده که عوامل فردی، اجتماعی و فرهنگی از ابعاد فراموش شده کارآفرینی‌اند که ناشی از نگاه تک‌بعدی به کارآفرینی در حوزه‌های مختلف تا به امروز بوده است؛ زیرا فردی که به خلق ایده‌های نو می‌پردازد، دارای زمینه‌های اجتماعی مانند ویژگی‌های خانوادگی، آداب‌ورسوم جامعه، میزان مشارکت و همکاری، ارتباطات اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، دوستان، اقوام و همسایگان است که می‌توانند در دستیابی به موفقیت او را یاری کنند. بر این اساس می‌توان از سازه‌های فردی و اجتماعی مؤثر بر توسعه کارآفرینی روستایی در بخش کشاورزی با توجه به مطالعات متعدد به سازه‌های سرمایه اجتماعی (Moyes et al., 2015: 14; Kristiansen, 2004: 1149; Yadollahi Farsi and Razavi, 2012: 103)

در کانون توجه اندیشمندان حوزه برنامه‌ریزی و توسعه روستایی قرار گیرد. به طوری که پژوهشگران و محققان متعددی اعم از داخلی و خارجی هر یک به نوعی از زوایای مختلف به بررسی و تبیین این مهم پرداخته‌اند. به عنوان نمونه: مطالعات معصومی و زمانی (۲۰۱۴) با هدف تشخیص فرصت‌های کارآفرینانه در بخش کشاورزی؛ حاجی‌هاشمی و همکاران (۲۰۱۵) با هدف بررسی نقش تعاونی‌های کشاورزی در توسعه و ترویج کارآفرینی؛ مومنی‌هلالی و موذن (۲۰۱۵) با هدف تبیین موانع توسعه کارآفرینی کشاورزی؛ نبی‌زاده‌ذوالپیرانی و همکاران (۲۰۱۵) با هدف تبیین عوامل مؤثر بر انگیزه کارآفرینان کشاورزی استان گیلان؛ موحدی و همکاران (۲۰۱۶) با هدف بررسی نقش توسعه آموزش عالی کشاورزی در کارآفرینی پایدار و رضایی و همکاران (۲۰۱۶) با هدف بررسی موانع و چالش‌های توسعه کارآفرینی سبز در بخش کشاورزی در داخل کشور و پژوهش‌های کار و سکوریان^۲ (۲۰۰۷) با هدف تأثیر کسب‌وکار قبلی خانواده بر نیت و توسعه کارآفرینانه؛ مویز و همکاران^۳ (۲۰۱۵) با هدف استفاده مؤثر از سرمایه‌های اجتماعی به منظور آفرینش سرمایه جدید برای کسب‌وکار روستایی؛ در خارج از کشور، هر کدام به نوعی شرحی بر کارآفرینی روستایی ارائه نموده‌اند.

از آنجا که توسعه کسب‌وکارهای کشاورزی، به‌ویژه در مناطق مستعد کشور، همانند شهرستان مرودشت (از جمله بخش کامفیروز) در استان فارس که به لحاظ جغرافیای کارآفرینی، از مزیت‌های نسبی و قابل ملاحظه طبیعی برای پرورش محصولات کشاورزی برخوردار هستند؛ یکی از مظاهر توسعه کارآفرینی در بخش کشاورزی به شمار می‌آید. بر همین اساس، با عنایت به کمبود مطالعات انجام شده در این حوزه، فقدان تئوری جامع برای توسعه کسب‌وکارهای کشاورزی، اقتضایی بودن فرایند توسعه کارآفرینی و الزام درک عوامل موقعیتی تأثیرگذار در هر منطقه، این مطالعه با هدف کلی واکاوی سازه‌های فردی و اجتماعی مؤثر بر توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر بخش کشاورزی در نواحی روستایی بخش کامفیروز شهرستان مرودشت به انجام رسید.

مروری بر ادبیات موضوع

هر حوزه علمی نوظهوری با چالش تشریح موضوع متمایز و قلمرو نظری - مفهومی منحصر به فرد خود یا به بیان دیگر، هویت علمی مواجه است. وجه تمایز حوزه‌های علمی در موضوع آن‌ها نهفته بوده و کارآفرینی نیز به عنوان یک حوزه علمی نوظهور از این قاعده مستثنا نبوده و در جهت نیل به هویت علمی خود ناگزیر به عبور از چالش تعریف موضوع خود به عنوان یکی از الزامات بنیادین فعالیت‌های هویت‌آفرینی است (Mohammadi, 2008: 51). از این رو، به لحاظ معناشناختی، واژه کارآفرینی

2. Carr and Sequira
3. Moyes et al

فرهنگی و اجتماعی مرتبط می‌کند و به فرهنگ به عنوان عامل تعیین کننده کارآفرینی می‌نگرد و برای رشد کارآفرین در یک جامعه، تناسب بین سازه‌های ایدئولوژیکی و رفتار اقتصادی را ضروری می‌داند.

هنجارهای ذهنی را می‌توان با پرسیدن این سؤال از پاسخ‌دهندگان که تا چه حد احتمال می‌دهند اکثر افرادی که برایشان مهم‌اند اجرای رفتار مفروض را (در این جا کارآفرینی روستایی) از سوی آنان تأیید خواهند کرد، به طور نسبتاً مستقیم ارزیابی کرد (Meyer et al., 2010: 4). بر اساس مطالب بیان شده، آن چه که در این تحقیق مطالعه شد، بررسی وجود ارتباط معنی‌دار بین "هنجارهای ذهنی" و "توسعه کارآفرینی روستایی" بر اساس فرضیه زیر است:

فرضیه ۲ (H₂): بین هنجارهای ذهنی و توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر کشاورزی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

۳. حمایت خانوادگی ادراک شده

امروزه پژوهش‌ها نشان داده است، افرادی که خانواده آنان از فعالیت‌های کارآفرینانه حمایت کرده باشند، درک بیشتری از مفهوم کارآفرینی دارند؛ و افرادی که خانواده آن‌ها حامی چنین فعالیت‌هایی نیستند، برای شروع و راه‌اندازی کسب‌وکار جدید، ترسو و بی‌اعتماد خواهند بود (Carr and Sequeira, 2007: 1029). همچنین افراد متعلق به خانواده‌هایی که مالک کسب‌وکار هستند و یا متعلق به جوامعی هستند که خوداشتغالی را ترغیب می‌کنند، از سرمایه اجتماعی خود برای ایجاد و توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه بهره لازم را می‌برند و در این راه موفق‌تر از کسانی هستند که چنین منابعی را ندارند (Stam et al., 2006: 4). تجربیات کاری خانواده تأثیرات قابل توجهی بر افراد برای کارآفرین شدن دارد که این تأثیرات می‌توانند به عنوان نمونه‌هایی از رفتار در آینده درونی شده و به نوبه خود بر توسعه و رفتار کارآفرینانه فرد برای کارآفرین شدن، اثرگذار بر شمرده شود. اغلب پژوهش‌های مرتبط با رفتارهای کارآفرینانه نشان می‌دهد که کارآفرینان، تاریخچه‌ای خانوادگی دارند که در آن پدر یا مادرشان دارای شغل آزاد بوده است (Fairlie and Robb, 2007: 291). به عبارت دیگر، افرادی که خانواده آن‌ها کسب‌وکار آزاد دارند، با توجه به تجربیات خانواده ممکن است نسبت به کارآفرینی نگرش مثبت یا منفی داشته باشند و این نگرش مثبت و منفی نسبت به کارآفرینی، به موفقیت‌آمیز بودن یا ناموفق بودن خانواده در کسب‌وکار بستگی دارد. از این‌رو، در این پژوهش بررسی وجود رابطه معنی‌دار بین "حمایت خانوادگی ادراک شده" و "توسعه کارآفرینی روستایی" بر اساس فرضیه زیر مطالعه شد:

فرضیه ۳ (H₃): بین حمایت خانوادگی ادراک شده و توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر کشاورزی، رابطه مثبت و

هنجارهای اجتماعی (Meyer et al., 2010)، حمایت خانوادگی ادراک شده (Carr and Sequeira, 2007; Morrison, 2000)، باور به خود کارآمدی (Carr and Sequeira, 2007; Bandura, 2002: 270) و ارتباط با نهادهای محلی (Hashemi et al., 2013; Hashemi, 2011) اشاره کرد که در این جا به اختصار به هریک از موارد فوق و ارتباط آن با کارآفرینی پرداخته خواهد شد.

سازه‌های فردی و اجتماعی و ارتباط آن با کارآفرینی

۱. سرمایه اجتماعی

از نظر پوتنام^۴، که پدر سرمایه اجتماعی لقب گرفته است؛ ایده اصلی نظریه سرمایه اجتماعی از شبکه‌های ارزشمند و روابط اجتماعی در بین افراد و گروه‌های بهره‌وری به وجود آمده است (Torfi et al., 2011: 5513). وی سرمایه اجتماعی را در رشد و توسعه اقتصادی مؤثر می‌داند و آن را به منزله دارایی گروه‌ها و جوامع تلقی می‌کند (Amiri and Rahmanie, 2006: 116) همچنین آن را با توجه به چهار ویژگی ۱. وجود شبکه‌های اجتماعی؛ ۲. مشارکت مدنی؛ ۳. هویت محلی، مشارکت و انصاف با دیگر اعضای اجتماع و ۴. اعتماد، حمایت و کمک دو طرفه مشخص می‌کند (Rezvani and Toghræe, 2011: 89).

سرمایه اجتماعی در مناطق روستایی به عنوان منبع اساسی محسوب می‌گردد؛ چرا که کنش‌های آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده و کیفیت زندگی جوامع روستایی را از هر منظر بهبود می‌بخشد (Tiepho and Reimer, 2007: 426). به بیان دیگر مطابق با یافته‌های بارون و وارد^۵، هر چه قدر ارتباطات اجتماعی و میزان مبادله اطلاعات و دانش بین روستائیان از شدت بیشتری برخوردار باشد؛ به همان میزان فرصت‌ها و تهدیدهای فراروی توسعه و تقویت کارآفرینی کشف شده و به دنبال آن، عدم اطمینان محیطی کاهش یافته و موجب به صحنه آمدن روستائیان پیشرو و پیشگام می‌گردد (Heidari Sarban, 2015: 168). با توجه به مباحث یاد شده، آن چه که در این مطالعه بررسی گردید، وجود ارتباط معنی‌دار بین "سرمایه اجتماعی" و "توسعه کارآفرینی روستایی"، بر اساس فرضیه زیر است:

فرضیه ۱ (H₁): بین سرمایه اجتماعی و توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر کشاورزی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

۲. هنجارهای ذهنی

هنجارهای ذهنی در قالب فرهنگ جامعه جای می‌گیرد. فرهنگ یک جامعه را مجموعه‌ای از افکار و فعالیت‌ها (Karimi et al., 2010: 44)، ارزش‌ها و باورهای مشترک (Licht and Siegel, 2006: 511) تعریف می‌کنند. این رویکرد، کارآفرینی را به زمینه

4. Putnam
5. Baron & Ward

معنی داری وجود دارد.

۴. باور به خود کارآمدی

توجه و تمرکز بر افراد و سازمان‌هایی که انگیزه، سرمایه و مهارت و تخصص لازم برای شروع کسب‌وکارهای روستایی دارند؛ زمینه را برای ایجاد فضای کارآفرینی و تحریک جامعه روستایی به سوی کارآفرینی فراهم می‌کنند. علاوه بر این، نهادهای محلی از طریق آموزش، تعلیم و تربیت و شناسایی و نیز معرفی فرصت‌ها، نیازها و پتانسیل‌ها، بسترها را برای شروع کسب‌وکار و کارآفرینی به وجود می‌آورند. از این‌رو، نهادهای محلی منجر به افزایش مشارکت‌های مردم محلی و توسعه کارآفرینی می‌شوند. بر این اساس، فرضیه آخر تحقیق به بررسی وجود ارتباط معنی‌دار بین سازه "تأکید بر نهادهای محلی" و "توسعه کارآفرینی روستایی" به صورت زیر می‌پردازد:

فرضیه ۵ (H₅): بین نهادهای محلی و توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر بخش کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

روش‌شناسی تحقیق

قلمرو جغرافیایی تحقیق

محدوده مورد مطالعه عبارت است از بخش کامفیروز که بر اساس آخرین تقسیمات کشوری دارای دو دهستان به نام‌های کامفیروز جنوبی و خرم مکان است. بر اساس آمارنامه سال ۱۳۹۰، این دو دهستان در مجموع دارای ۲۲ روستای قابل سکونت بوده‌اند (۱۴ روستا در دهستان خرم مکان و ۸ روستا در دهستان کامفیروز جنوبی) با جمعیت ۲۴۰۰۰ نفر بوده است. فعالیت اقتصادی غالب در منطقه کامفیروز کشاورزی است تا جایی که ۴۰۰۰ بهره‌بردار در بخش کشاورزی به فعالیت مشغول هستند. وسعت اراضی، تنوع آب و هوایی، دسترسی به منابع آبی (با وجود بارندگی و دسترسی به ۹۰۰ حلقه چاه)، نیروهای بالقوه و ارزان و دسترسی به کلان‌شهر شیراز از عوامل مستعد توسعه کشاورزی این بخش به شمار می‌آیند؛ به طوری که هم‌اکنون این منطقه یکی از اصلی‌ترین مراکز تولید برنج در شهرستان مرودشت به شمار می‌آید که ۷۰۰۰ هکتار از زمین‌های زراعی آن به کاشت برنج اختصاص یافته‌اند و به تبع آن ۱۴ کارخانه شالی‌کوبی در آن دایر و ۲۴۸ نفر نشاء کار برنج در این زمینه فعالیت می‌کنند. (Agricultural extension and service center of Kamfiruz, 2015:1).

در ترسیم سیمای این منطقه آن‌چه مسلم است این است که بخش کامفیروز به دلیل دارا بودن پتانسیل‌های بالای بوم‌شناختی (طبیعی و انسانی) در زمینه کشاورزی می‌تواند یکی از مناطق و قطب‌های مهم کشاورزی در سطح شهرستان و استان باشد که تاکنون به دلیل نبود نگرش‌های کارآفرینی در برنامه‌های توسعه از یک سو و حاکمیت نظریه کیک^{۱۰} در جامعه روستایی، استعدادها و خلاقیت‌های انسانی و منابع طبیعی کشاورزی در روستاهای

باندورا^۶ (۱۹۹۷)، باور به خود کارآمدی را نشان دهنده اعتقادات افرادی می‌داند که توانایی موفقیت برای رسیدن به اهداف را در خود احساس می‌کنند (Carr and Sequira, 2007: 1092). لنت و همکاران^۷ (۲۰۰۲) بر مبنای نظریه اجتماعی اشتغال، معتقدند باور به خود کارآمدی بر مواردی نظیر انتخاب شغل، توسعه فعالیت‌های شغلی، قابلیت‌های حرفه‌ای و عملکرد شغلی افراد تأثیر مثبت دارد (Rahmanian Koshkaki et al., 2011:132). به بیان دیگر، نظریه‌پردازان متعددی در حوزه کارآفرینی بر این نکته تأکید دارند که خود کارآمدی نقش کلیدی در فرایند ایجاد کسب‌وکارها ایفاء می‌کند (Muller and Dato-on, 2008: 4). در این خصوص، بوید و وویکس^۸ (۱۹۹۴)، بیان می‌دارند که خود کارآمدی بر توسعه و تقویت کارآفرینی تأثیر داشته و بنابراین احتمال ایجاد کسب‌وکار را افزایش می‌دهد؛ در حقیقت، یک فرد زمانی از قصد کارآفرینانه برای ایجاد کسب‌وکار جدید یا انجام دادن یک فعالیت کارآفرینانه برخوردار خواهد بود که سطح خود کارآمدی بالایی داشته و اعتماد کافی به توانایی و قابلیت‌های خود برای استفاده از یک فرصت خاص داشته باشد (Rezaei, 2014: 389). با توجه به مباحث یاد شده، آن‌چه در این تحقیق مطالعه شد بررسی وجود ارتباط معنی‌دار بین سازه "باور به خود کارآمدی" و "توسعه کارآفرینی روستایی" بر اساس فرضیه زیر است:

فرضیه ۴ (H₄): بین باور به خود کارآمدی و توسعه کارآفرینی روستایی با تأکید بر کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

۵. تأکید بر نهادهای محلی

مهم‌ترین ابزار اصلی نیل به این مقصود را می‌توان در تشکیل سازمان‌های مردم‌نهاد^۹ (NGOs) دانست که بر اساس نیاز و توانایی گروه‌های مختلف ساکن روستا، در موضوعات متنوع و ضروری محیط بومی و محلی، برای اجرای برنامه‌های توسعه روستاها ایجاد می‌شوند (Hashemi et al, 2013: 3). این سازمان‌ها به سبب فارغ بودن از بروکراسی پیچیده بخش دولتی و منفعت‌طلبی بخش خصوصی، در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی این امکان را فراهم ساخته‌اند تا در زمینه‌هایی همچون مبارزه با فقر و گرسنگی، حفاظت از محیط‌زیست، جنگل‌داری، افزایش آگاهی عمومی، رفاه، بهداشت جامعه و خانواده، کاهش آسیب‌های اجتماعی و غیره موفق‌تر از بخش‌های خصوصی و دولتی عمل کنند (Mohamadi, 2004: 47). لذا، نهادهای محلی با

6. Bandura

7. Lent et al

8. Boyd & Vozikis

9. Nongovernmental Organizations

۱۰. نظریه خیر محدود است (Limit Good Theories) که آن را راجرز مطرح کرد و اشاره به وابستگی جامعه روستایی و کشاورزان به دولت است.

بارتلت و همکاران، ۱۹۷ خانوار به دست آمد. پس از تعیین حجم نمونه، برای انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری لایه‌بندی شده^{۱۱} استفاده شد و در هر طبقه، به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده و به صورت انتساب متناسب، نمونه‌ها انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها در این تحقیق پرسش‌نامه بود که از سه بخش مشخصه‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان و پژوهش‌های مرتبط با سنجش مؤلفه‌های کارآفرینی کشاورزی (شامل چهار مؤلفه نوآوری، نوسازی، پیشگامی و ریسک‌پذیری) و سازه‌های اجتماعی و فردی مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در نواحی

این منطقه از رشد چندانی برخوردار نبوده‌اند و عمدتاً به صورت معیشتی و آسیب‌پذیر باقی مانده‌اند. بر این اساس در منطقه مورد مطالعه، دو نوع کشاورز «کارآفرین و معیشتی و آسیب‌پذیر» وجود دارند که به لحاظ الگوی فعالیت و زندگی متفاوت‌اند (جدول شماره ۱).

روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و به لحاظ نحوه گردآوری اطلاعات، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش، شامل ۳۱۰۶ خانوار ساکن در ۲۲ روستای بخش کامفیروز بود (تصویر شماره ۱). حجم نمونه با استفاده از جدول

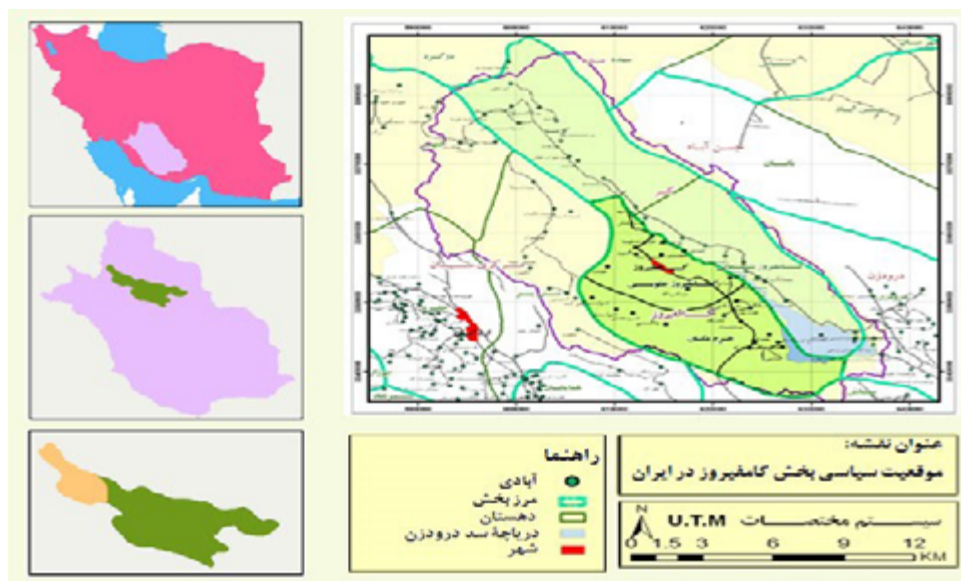
11. Proportional Stratified Sampling

جدول ۱. تفاوت‌ها در الگوی فعالیت و زندگی کشاورزان در ابعاد سه گانه اقتصادی، اجتماعی و محیطی در منطقه مورد مطالعه.

کشاورزان عادی (معیشتی و آسیب‌پذیر)	کشاورز کارآفرین و موفق
فروش محصولات و تولیدات به صورت محلی و پیش‌فروش، تأکید بر الگوهای کشاورزی قدیمی، تک‌محصولی، استفاده از نیروی کار انسانی و حیوانی در کشاورزی، انزوای جغرافیایی و نظایر این‌ها.	آشنایی با بازارهای جدید داخلی و شناسایی نیازهای مصرف‌کنندگان، استفاده از شیوه‌های روز کشاورزی، مکانیزاسیون و نهاده‌های جدید، تنوع در الگوی کشت بر اساس اصول زراعی، تنوع‌بخشی کشاورزی و کشت تلفیقی، حمل‌ونقل و ارتباطات فیزیکی بالا و جزء این‌ها.
خطرپذیری پائین، قانع بودن، فردگرایی، عدم علاقه به پیشرفت و نظایر این‌ها.	خلاقیت اشتیاق بالا برای انجام کارهای بزرگ، مشارکت و ارتباطات قوی در قالب گروه‌گرایی، آینده‌نگری و پشتکار، استقلال فردی در تصمیم‌گیری‌ها و جزء این‌ها.
دارا بودن زمین‌های کشاورزی ناهموار، نامناسب و با حاصلخیزی کم، قطعه بودن اراضی، عدم درک ارزش منابع و به‌کارگیری آن و نظایر این‌ها.	دارا بودن زمین‌های کشاورزی مسطح و باکیفیت و یکپارچه و گسترده، رعایت اصول آماده‌سازی زمین، استفاده مناسب از ظرفیت‌های محیطی و جزء این‌ها.

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: مطالعات میدانی نگارندگان، ۱۳۹۵

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

روستایی (شامل پنج دسته سازه سرمایه اجتماعی، هنجارهای ذهنی، حمایت خانوادگی ادراک شده، باور به خود کارآمدی و نهادهای محلی) تشکیل شده است (جدول شماره ۲). برای سنجش مؤلفه‌های کارآفرینی کشاورزی نیز از پرسش‌نامه‌های استاندارد آنتونسیک و هیسریچ (۲۰۰۱) و اسپیرز و همکاران (۲۰۰۸) و جهت سنجش سازه‌های اجتماعی و فردی مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در نواحی روستایی در مطالعات مختلف به ویژه کار و سکوریا (۲۰۰۷)، کلار و همکاران (۲۰۰۹)، فراهانی و همکاران (۲۰۱۳) و هاشمی (۲۰۱۱) استفاده گردید.

برای تعیین روایی ابزار پژوهش، از روایی محتوایی و روایی سازه (شامل روایی همگرا، تشخیصی و منطقی) استفاده شد. روایی محتوایی پرسش‌نامه با نظر کارشناسان و متخصصان موضوع پژوهش، مورد تأیید قرار گرفت. در خصوص روایی سازه، برای ارزیابی روایی همگرا از سه معیار مختلف، شامل بارهای عاملی استاندارد مساوی و بزرگ‌تر از $0/50$ ، میانگین واریانس استخراج شده مساوی و بزرگ‌تر از $0/50$ و پایایی ترکیبی مساوی و بزرگ‌تر از $0/60$ استفاده شد. همچنین برای بررسی روایی تشخیصی، دو شاخص میانگین واریانس استخراج شده و همبستگی عامل‌های مکنون مدنظر قرار گرفت؛ به گونه‌ای که مربع همبستگی بین دو مکنون از میانگین واریانس استخراج شده هر دو مکنون کوچک‌تر بود، تا سازه از روایی تشخیصی مناسبی برخوردار شود (Hair et al., 2010: 677-679). افزون بر بررسی روایی ابزار پژوهش در چارچوب موارد اشاره شده، برای بررسی پایایی آن نیز، از پایایی ترکیبی استفاده شد که مقدار آن برای هر یک از مکنون‌ها بایستی بزرگ‌تر از $0/60$ باشد (جدول شماره ۳).

همان‌گونه که اشاره شد، یکی از اهداف اصلی معادلات ساختاری، بررسی و آزمون درست بودن مدل و برازش آن با داده‌های میدانی است؛ که برای این کار از شاخص برازندگی استفاده می‌شود که این شاخص‌ها در پژوهش پیش روی، شامل کای اسکوتر (2)، میانگین مجذور پس مانده‌ها (RMR)^{۱۲}، شاخص برازندگی فزاینده (IFI)^{۱۳}، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)^{۱۴} و شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطایی تقریب (RMSEA)^{۱۵} هستند. بر این اساس، جهت آزمون درست بودن مدل و برازش آن با داده‌های میدانی، از شاخص‌های مختلف برازش استفاده شد که نتایج آن نشان داد برازش مدل‌های اندازه‌گیری مطالعه شده و مدل ساختاری تحقیق در سطح قابل قبولی بوده است (جدول شماره ۴).

12. Root Mean Square Residual (RMR)

13. Incremental Fit Index (IFI)

14. Comparative Fit Index (CFI)

15. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

جدول ۲. تعداد متغیرهای مشهود در هریک از مؤلفه‌ها و نماد مربوط به آن‌ها.

بخش	زیر بخش	گویه‌ها (نماد)	نماد متغیر مشهود	مقیاس سنجش
توسعه کارآفرینی کشاورزی	نوسازی (Renewal)	جایگزینی مداوم روش‌ها و فرآیندهای قدیمی در کشاورزی در روش‌ها و فرآیندهای جدید (نوسازی ۱)؛ به‌کارگیری روش‌های جدید در بازاریابی و فروش محصولات کشاورزی (نوسازی ۲)؛ ضریب بالای معرفی محصولات جدید به بازار در حوزه کشاورزی (نوسازی ۳)؛ میزان به‌کارگیری تکنولوژی‌های جدید در انجام فعالیت‌های مختلف کشاورزی (نوسازی ۴)؛ میزان تغییر در کمیت و کیفیت محصولات و خدمات در طول چند سال گذشته (نوسازی ۵).	EREN ^۱ - EREN ^۵	طیف لیکرت ۵ سطحی (خیلی کم = ۱ تا خیلی زیاد = ۵)
	پیشگامی (Pro-activeness)	پیشگام و پیشرو بودن در تغییر فعالیت‌های کسب‌وکار در کشاورزی (پیشگامی ۱)؛ پیش‌قدم بودن در ارائه یک محصول یا خدمات جدیدتر در حوزه کسب‌وکار کشاورزی (پیشگامی ۲)؛ پیشگام بودن روستائیان در تغییر روش‌های بازاریابی در کشاورزی و نظایر آن (پیشگامی ۳)؛ دست زدن به اقدامات جدید در بازار در مقایسه با رقبای دیگر (پیشگامی ۴).	EPRO ^۱ - EPRO ^۴	طیف لیکرت ۵ سطحی (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵)
	ریسک‌پذیری (Risk-taking)	استقبال کشاورزان از رفتارهای نوآورانه در جهت استفاده از فناوری‌های جدید (ریسک‌پذیری ۱)؛ تحمل ریسک بالای پروژه‌هایی با سود بسیار زیاد در کشاورزی (ریسک‌پذیری ۲)؛ گرایش کشاورزان به ریسک‌های معقول و حساب شده در زمینه ارائه خدمات نوآورانه در کشاورزی (ریسک‌پذیری ۳)؛ پشتیبانی کشاورزان از پروژه‌ها و طرح‌های کوچک آزمایشی نوآورانه در کشاورزی (ریسک‌پذیری ۴).	ERIS ^۱ - ERIS ^۴	
	نوگرایی (Innovativeness)	ایجاد و ارائه خدمات جدید در زمینه‌های مختلف به کشاورزان (نوآوری ۱)؛ جست‌وجوی مداوم روش‌ها و فرآیندهای جدید در راستای بهبود عملکرد در الگوی زراعی (نوآوری ۲)؛ انجام اقدامات و روش‌های بدیع و گسترده برای رسیدن هر چه بهتر در اهداف تجاری تعریف شده (نوآوری ۳)؛ تفکر در رابطه با یک روش جدید و محرک برای ارائه هر چه بهتر در کارآفرینی کشاورزی (نوآوری ۴)؛ تأکید بر توسعه ایده‌های جدید و نوآورانه در محیط کار (نوآوری ۵).	EINN ^۱ - EINN ^۵	
	سرمایه اجتماعی (Social Capital)	اگر در سطح روستا، برنامه یا طرحی برای آبادانی و عمران روستا از سوی سازمان‌های مختلف اجرا شود، در حد توان خود (از نظر مالی یا فکری) در آن‌ها شرکت می‌کنم (سرمایه اجتماعی ۱)؛ در مواردی ضروری جهت کسب‌وکاری به همسایگان، خویشاوندان و دوستان خود اعتماد کرده و می‌توانم از آن‌ها کمک بگیرم (سرمایه اجتماعی ۲)؛ از ارتباط و معاشرت با افرادی با آداب‌ورسوم مختلف، لذت می‌برم (سرمایه اجتماعی ۳)؛ در فعالیت‌های تیمی و گروهی در سطح روستا مانند ایجاد تعاونی کشاورزی و غیره بدون دریافت دستمزد مشارکت می‌کنم (سرمایه اجتماعی ۴)؛ برای حل مشکلات پیش آمده برای اهالی روستای خود، تلاش می‌کنم در حد توان خود کمک کنم (سرمایه اجتماعی ۵).	SC ^۱ -SC ^۵	
هنجارهای ذهنی (Subjective Norms)	کشاورزان دیگر برای انجام کارهایشان (مثلاً ایجاد کسب‌وکار جدید) از من مشاوره می‌گیرند (هنجارهای ذهنی ۱)؛ کشاورزان دیگر مرا به عضویت در تعاونی‌های کشاورزی خود ترغیب می‌کنند (هنجارهای ذهنی ۲)؛ کارکنان و کارشناسان جهاد کشاورزی، از من انتظار دارند که از شیوه‌های جدید در امور کشاورزی خود استفاده نمایم (هنجارهای ذهنی ۳)؛ من به نظر خانواده و دوستانم و سایر افراد در این مورد که چه کار انجام دهم، اهمیت می‌دهم (هنجارهای ذهنی ۴).	SN ^۱ -SN ^۴		
سازمان‌های اجتماعی و فردی مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی	حمایت خانوادگی ادراک شده (Perceived Family Support)	احساس می‌کنم والدینم نسبت به راه‌اندازی کسب‌وکار در زمینه کشاورزی نظر مساعد داشته باشند (حمایت خانوادگی ادراک شده ۱)؛ احساس می‌کنم همسر و دیگران به طور قابل ملاحظه‌ای نسبت به شروع کسب‌وکار نظر مساعدی داشته باشند (حمایت خانوادگی ادراک شده ۲)؛ به طور کلی احساس می‌کنم بستگانم نظر مساعدی در مورد راه‌اندازی کسب‌وکار من دارند (حمایت خانوادگی ادراک شده ۳).	PFS ^۱ - PFS ^۳	طیف لیکرت ۵ سطحی (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵)
	خود کارآمدی (Self-efficacy)	من دانش و آگاهی لازم برای ایجاد و راه‌اندازی کسب‌وکار کشاورزی دارم (خود کارآمدی ۱)؛ شرایط جهت ایجاد و راه‌اندازی کسب‌وکار کشاورزی مشکل و پیچیده است (خود کارآمدی ۲)؛ معمولاً مسائل مالی باعث این می‌شود که کسب‌وکاری را راه‌اندازی نمایم (خود کارآمدی ۳).	SE ^۱ -SE ^۳	
	نهادهای محلی (Local Institutions)	نهادهای محلی تا چه اندازه در جذب حمایت‌های مالی جهت ایجاد و راه‌اندازی کسب‌وکارهای جدید در نواحی روستایی مؤثر بوده‌اند (نهادهای محلی ۱)؛ فعالیت نهادهای محلی تا چه اندازه توانسته‌اند سرمایه‌گذاری دولتی مناسب برای ایجاد فرصت‌های جدید کسب‌وکار در روستای منطقه جذب نمایند (نهادهای محلی ۲)؛ تا چه اندازه نهادهای محلی توانسته‌اند از طریق آموزش‌های لازم، بازاریابی را برای روستائیان منطقه به شکل مناسب ایجاد نمایند (نهادهای محلی ۳)؛ آیا با پیگیری‌ها و فعالیت نهادهای محلی، اخذ مجوزهای لازم برای ایجاد کسب‌وکار در نواحی روستایی به نسبت قبل آسان‌تر شده است (نهادهای محلی ۴)؛ فعالیت نهادهای محلی تا چه اندازه باعث شده تا بانک‌های منطقه برای کسب‌وکارهای روستایی، وام‌هایی را به نرخ پایین به روستائیان مورد حمایت اعطاء کنند (نهادهای محلی ۵).	LI ^۱ -LI ^۵	طیف لیکرت ۵ سطحی (خیلی کم = ۱ تا خیلی زیاد = ۵)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵)

جدول ۳. خلاصه نتایج حاصل از روایی سازه و پایایی ترکیبی ابزار تحقیق.

بخش اصلی پرسش نامه	مؤلفه‌های مرتبط	پایایی ترکیبی	میانگین واریانس استخراجی	ضرایب همبستگی بین مکنون‌ها		
				نوسازی	پیشگامی	ریسک‌پذیری
توسعه کارآفرینی کشاورزی	نوسازی	۰/۸۱۳	۰/۵۶۲	۱		
	پیشگامی	۰/۸۴۵	۰/۶۷۱	۰/۶۲۸**	۱	
	ریسک‌پذیری	۰/۸۶۲	۰/۶۹۲	۰/۵۵۹**	۰/۷۳۶**	۱
	نوآوری	۰/۸۷۸	۰/۶۴۸	۰/۴۸۷**	۰/۴۲۹**	۰/۵۶۷**
کل	۰/۸۵۰	۰/۶۴۳	-	-	-	-
سازه‌های فردی و اجتماعی مؤثر بر کارآفرینی کشاورزی	سرمایه اجتماعی	۰/۷۵۵	۰/۶۲۳	۱		
	هنجارهای ذهنی	۰/۸۸۰	۰/۵۷۸	۰/۵۶۷**	۱	
	حمایت خانوادگی	۰/۷۴۱	۰/۷۱۹	۰/۴۳۹**	۰/۵۱۷**	۱
	خود کارآمدی	۰/۷۸۸	۰/۵۵۶	۰/۵۰۱**	۰/۵۳۶**	۰/۳۷۹**
نهادهای محلی	۰/۸۸۵	۰/۷۲۹	۰/۴۹۸**	۰/۵۰۱**	۰/۳۷۳**	۱
کل	۰/۸۱۰	۰/۶۴۱	-	-	-	-

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵)

جدول ۴. نتایج میزان تطابق مدل‌های اندازه‌گیری و مدل ساختاری تحقیق با شاخص‌های برازش.

شاخص برازش	معیار پیشنهادی	مدل اندازه‌گیری کارآفرینی در کشاورزی	مدل اندازه‌گیری سازه‌های فردی و اجتماعی	مدل ساختاری تحقیق
χ^2/df	≤ 3	۱/۸۹۳	۲/۲۲۹	۲/۵۲۷
IFI	≥ 0.90	۰/۹۶	۰/۹۱	۰/۹۳
RMR	≤ 0.05	۰/۰۳۷	۰/۰۴۳	۰/۰۴۹
CFI	≥ 0.90	۰/۹۵	۰/۹۱	۰/۹۳
RMSEA	≤ 0.10	۰/۰۶۹	۰/۰۷۴	۰/۰۷۱
GFI	≥ 0.90	۰/۹۷	۰/۹۰	۰/۹۱

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵)

یافته‌ها

با آداب و رسوم مختلف، لذت می‌برم، گویه ۱ هنجارهای ذهنی (کشاورزان دیگر برای انجام کارهایشان مثلاً ایجاد کسب‌وکار جدید از من مشاوره می‌گیرند)، گویه ۳ حمایت خانوادگی ادراک شده (به طور کلی احساس می‌کنم بستگانم نظر مساعدی در مورد راه‌اندازی کسب‌وکار من دارند) و گویه ۳ خود کارآمدی (معمولاً مسائل مالی باعث این می‌شود که کسب‌وکاری را راه‌اندازی نمایم) در میان گویه‌های مربوط به متغیرهای مستقل تحقیق بیشترین بارهای عاملی را داشته و در نتیجه اهمیت و وزن بیشتری را در مقایسه با سایر گویه‌ها به خود اختصاص داده‌اند. افزون بر آن، به نظر می‌رسد از نظر پاسخ‌دهندگان مؤلفه پیشگامی، شاخص مهم‌تری برای ارزیابی توسعه کارآفرینی کشاورزی به شمار می‌رود. در ادامه، ارزیابی برازش نیکویی مدل ساختاری نشان داد که بر اساس شاخص‌های برازندگی، مدل به دست آمده از برازش

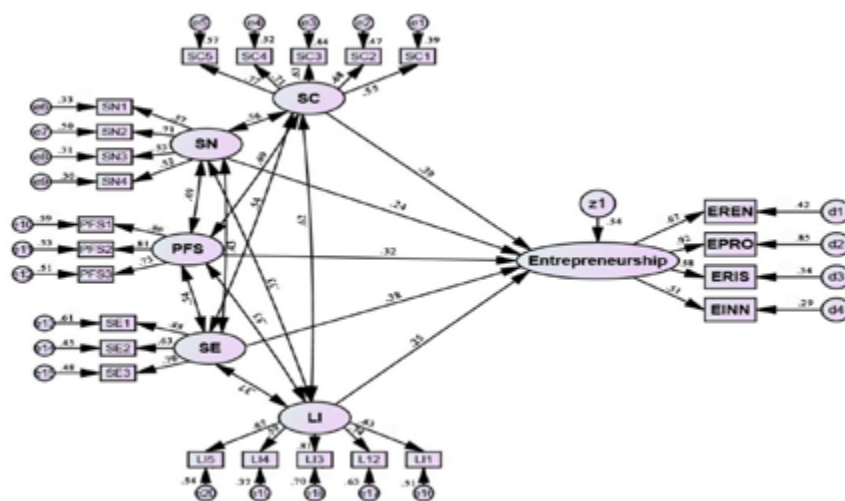
به منظور برآورد مدل در نواحی روستایی مورد مطالعه، داده‌های گردآوری شده از طریق تحلیل عاملی تأییدی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با توجه به نتایج پژوهش، تمامی متغیرهای مشهود دارای بار عاملی بزرگ‌تر از ۰/۵۰ و مقدار تی (t) معنادار بودند. ضریب آلفای کرونباخ تمامی متغیرهای پژوهش نیز بالاتر از ۰/۷۰ به دست آمد؛ که نشان می‌دهد ابزار پژوهش از پایایی لازم برخوردار بوده است. تمامی بارهای عاملی بالاتر از سطح قابل قبول ۰/۵ بوده، که حاکی از مناسب بودن روایی همگرایی ابزار سنجش است. بر اساس جدول شماره ۴، گویه ۴ نهادهای محلی (آیا با پیگیری‌ها و فعالیت نهادهای محلی، اخذ مجوزهای لازم برای ایجاد کسب‌وکار در نواحی روستایی به نسبت قبل آسان‌تر شده است)، گویه ۳ سرمایه اجتماعی (از ارتباط و معاشرت با افرادی

بیان کرده است؛ یکی دیگر از اهداف اصلی تدوین مدل ساختاری، تعیین شدت، جهت و معنی‌دار بودن ضرایب مسیر فرض شده در مدل مفهومی پژوهش در قالب فرضیه‌های تحقیق است؛ از این رو، در این بخش، به بیان نتایج تحقیق به تفکیک هر یک از فرضیه‌های اصلی پژوهش پرداخته شده است:

با توجه به مطالب اشاره شده، هر پنج فرضیه اصلی تحقیق تأیید شد و هر یک از پنج مکنون سرمایه اجتماعی، هنجارهای ذهنی، حمایت خانوادگی ادراک شده، خودکارآمدی و نهادهای محلی اثر مثبت و معنی‌داری بر متغیر وابسته توسعه کارآفرینی کشاورزی داشتند. در پایان، همان‌گونه که از نتایج مندرج در جدول شماره ۵ پیداست، دو مکنون سرمایه اجتماعی و باور به خودکارآمدی به ترتیب بیشترین تأثیر را بر متغیر توسعه کارآفرینی کشاورزی داشتند.

نیکویی قابل قبولی برخوردار بوده است و در نتیجه ساختار مدل پژوهش مناسب بود. همان‌گونه که از تصویر شماره ۲ پیداست، از دیدگاه روستائیان مطالعه شده، پنج سازه سرمایه اجتماعی، هنجارهای ذهنی، حمایت خانوادگی ادراک شده، باور به خودکارآمدی و تأکید بر نهادهای محلی ۵۳/۹ درصد از واریانس توسعه کارآفرینی کشاورزی را تبیین می‌کنند. همچنین در پایان این قسمت، به منظور بررسی و آزمون فرضیه‌های پژوهش در خصوص روابط علی - معلولی بین متغیرهای تحقیق از تکنیک مدل‌سازی معادلات ساختاری (در قالب مدل رگرسیونی) بهره گرفته شد؛ که خلاصه نتایج به دست آمده از آن در جدول شماره ۵ ارائه شده است.

با توجه به این که افزون بر بررسی و آزمون برازش نیکویی مدل تحقیق و تعیین میزان واریانس که متغیرهای مستقل تحقیق

تصویر ۲. مدل ساختاری تحقیق با مقادیر ضرایب استاندارد شده (منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

جدول ۵. آزمون فرضیه‌های اصلی پژوهش.

فرضیه‌های تحقیق	ضرایب استاندارد شده	مقدار t	معنی داری	نتیجه آزمون
بین سرمایه اجتماعی و توسعه کارآفرینی کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.	۰/۳۸۶	۳/۳۶۷	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
بین هنجارهای ذهنی و توسعه کارآفرینی کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.	۰/۲۳۷	۲/۹۵۸	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
بین حمایت خانوادگی ادراک شده و توسعه کارآفرینی کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.	۰/۳۲۱	۲/۶۳۷	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
بین باور به خودکارآمدی و توسعه کارآفرینی کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.	۰/۳۷۹	۳/۴۸۳	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه
بین نهادهای محلی و توسعه کارآفرینی کشاورزی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.	۰/۲۴۹	۳/۱۰۱	۰/۰۰۰	تأیید فرضیه

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۵)

بحث و نتیجه‌گیری

با در نظر گرفتن اهمیت موضوع، این پژوهش با هدف واکاوی سازه‌های فردی و اجتماعی مؤثر بر توسعه کارآفرینی کشاورزی در نواحی روستایی بخش کامفیروز شهرستان مرودشت انجام پذیرفت. یافته‌های به دست آمده از بررسی روابط موجود بین متغیرهای تحقیق، نکات مهمی را در راستای دستیابی به اهداف تحقیق نشان داد. مطابق با فرضیه اول، سرمایه اجتماعی با توسعه کارآفرینی روستایی در سطح ۱ درصد رابطه مثبت و معناداری داشت. به بیان دیگر، روستائینی که از سرمایه اجتماعی بالاتری برخوردار هستند، به راحتی می‌توانند به منابع شناخت و آگاهی در راستای ارتقای تولید و ارزش افزوده دسترسی داشته و می‌توانند فعالیت‌های اقتصادی جدیدی را خلق کرده و از فعالیت‌های موجود خودشان صیانت کرده و حتی آن را بهبود بخشند. این نتایج با مطالعات حیدری ساریان (۲۰۱۵)، بدالهی فارسی و همکاران (۲۰۱۲)، مویز و همکاران (۲۰۱۵)، کوروس و همکاران (۲۰۰۷)، لین و هوونگ (۲۰۰۵) و بارون و وارد (۲۰۰۴) مطابقت و همخوانی دارد. همچنین در این میان، سازه سرمایه اجتماعی با مقدار بتای (ضریب رگرسیونی استاندارد شده) $0/386$ بیشترین تأثیر را داشته است.

درباره تفسیر رابطه مثبت بین هنجارهای ذهنی و توسعه کارآفرینی روستایی، شایان ذکر است که هر اندازه هنجارهای جامعه، یعنی مجموعه باورها و ارزش‌های شخصی افراد که متأثر از هنجارهای جامعه روستایی است، مطابق و همسو با فعالیت‌های کارآفرینانه باشد؛ فرد قصد و نیت بیشتری برای شروع و راه‌اندازی یک کسب‌وکار کارآفرینانه در محیط روستا از خود نشان می‌دهد. در پژوهش‌های دیگر از جمله مطالعات رحمانیان کوشکی و همکاران (۲۰۱۲)، بارانی و همکاران (۲۰۱۰)، کار و سکوری (۲۰۰۷) و فایول و همکاران (۲۰۰۶) بر وجود این رابطه تأکید شده است. همچنین وجود رابطه مثبت بین حمایت خانوادگی ادراک شده و توسعه کارآفرینی روستایی، حکایت از آن دارد؛ خانواده‌هایی که افراد آن حامی فعالیت‌های کارآفرینانه باشند، فرزندان آن‌ها هم به نوبه خود تمایل و رغبت بیشتری برای راه‌اندازی کسب‌وکار از خود بروز می‌دهند. این یافته، با نتایج پژوهش‌های رحمانیان کوشکی و همکاران (۲۰۱۲)، استم و همکاران (۲۰۰۶) و فایرلی و راب (۲۰۰۷) هم راستاست.

بر اساس بخش دیگری از یافته‌های تحقیق (فرضیه چهارم)، که مبنی بر وجود رابطه مثبت بین باور به خودکارآمدی و توسعه کارآفرینی روستایی بوده، نتایج حکایت از آن دارد که باور به خودکارآمدی بالاتر در افراد، می‌تواند احساس اطمینان بیشتر از توانایی‌های شخص بر رضایت بخشی یک کار مخاطره‌آمیز را در وی متبلور کند. از این رو، انتظار می‌رود چنین فردی با نیت بیشتر و مصمم‌تر و به تبع آن با انعطاف‌پذیری بیشتری در تطبیق برنامه شغلی و انتخاب یک مسیر شغلی کارآفرینانه اقدام کند. این

یافته با نتایج مطالعات کار و سکوری (۲۰۰۷)، ون دم و همکاران (۲۰۱۰) ولی و همکاران (۲۰۱۱) مطابقت دارد. در پایان، نتایج به دست آمده حاکی از رابطه مثبت و معنی‌دار در سطح یک درصد بین سازه نهادهای محلی و توسعه کارآفرینی کشاورزی در جامعه مورد مطالعه دارد. در واقع، نهادهای محلی با توجه و تمرکز بر افراد و سازمان‌هایی که انگیزه، سرمایه و مهارت‌ها و تخصص لازم برای شروع کسب‌وکارهای روستایی دارند، زمینه را برای ایجاد فضای کارآفرینی و تحریک جامعه روستایی به سوی کارآفرینی فراهم می‌کنند. این یافته با نتایج به دست آمده از مطالعات هاشمی و همکاران (۲۰۱۳) و هاشمی (۲۰۱۱) همسو و هم راستاست.

در نهایت امر می‌توان این‌چنین ایراد داشت که بر اساس یافته‌های موجود، تمامی فرضیه‌ها از ارتباط مثبت و معنادار توسعه کارآفرینی روستایی با سازه‌های فردی و اجتماعی حکایت دارد. به طوری که ارتباط مثبت و معنادار توسعه کارآفرینی روستایی با سازه‌های سرمایه اجتماعی، هنجارهای ذهنی، حمایت خانوادگی ادراک شده، باور به خودکارآمدی و تأکید بر نهادهای محلی در گروه‌های مورد مطالعه تأیید شد.

تشکر و قدردانی

این مقاله هیچ‌گونه حامی مالی نداشته است.

References

- Afrin, Sh., Nazrul I., & Shahid U. A. (2010). Micro Credit and Rural Women Entrepreneurship Development in Bangladesh: A Multivariate Model. *Journal of Business and Management*. 16 (1), 9-37.
- Agricultural extension and service center of Kamfiruz. (2015). [Comprehensive Agricultural Statistics Kamfiruz District county marvdasht crop year 2015-2014, (Persian)]. Agricultural extension and service center.
- Alegre, J. and Chiva. R. (2009). Entrepreneurial orientation, organizational learning capability and performance in the ceramic tiles industry. Technical Report, Institute of Valencian Investigations, Spain, pp. 1- 30.
- Amiri, M & Rahmanie, T. (2006). [Effects of Bonding and Bridging Social Capital on Economic Growth of Iran's Provinces (Persian)]. *Journal of Economic Literature*.(3)6, 113-156.
- Antoncic, B. and Hisrich, R.D. (2001). Intrapreneurship: construct refinement and cross-cultural validation. *Journal of Business Venturing*, 16 (5), pp. 495-527.
- Bandura, A. (2002). Social Cognitive Theory in Cultural Context. *Applied Psychology: An entrepreneurial Review*. 51(2), 269-290.
- Barani S, Zarafshani K, Delangizan S, Hosseini Largani M. (2010). [The Influence of Entrepreneurship Education on Entrepreneurial Behavior of College Students in Kermanshah's Paiam-Noor University: Structural Equation Modeling Approach (Persian)]. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*. 16(3),85-105.
- Baron, R.A. & Ward, T.B. (2004). Expanding entrepreneurial cognition's toolbox: Potential contributions from the field of cognitive science. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 28(6),553-555.
- Carr, J. C. & Sequeira, J. M. (2007). Prior family business exposure as inter-generational influence and entrepreneurial intent: A Theory of Planned Behavior approach. *Journal of Business Research*. 60(1),1090-1098.
- Chowdhury, M. S. (2007). Overcoming Entrepreneurship Development Constraints: the Case of Bangladesh. *Journal of Enterprising Communities: People in the Global Economy*. 1(3), 240-251.
- Claar, V.V., Tenhaken, V.R. & Frey, R. (2009). Entrepreneurial Attitudes of MBA Student in the United State Relative to the CIS: The Case of Armenia. *International Business & Economics Research Journal*. 8(2), 65-76.
- Damianos D. & Skuras D. (1996). Farm business and the development of alternative farm enterprises: an empirical analysis in Greece. *Journal of Rural Studies*, 12(3), 273-283.
- Fairlie R. W. and Robb A. M. (2007). Why Are Black-Owned Businesses Less Successful than White-Owned Businesses? The Role of Families, Inheritances, and Business Human Capital. *Journal of Labor Economics*, 25(2), 289-323.
- Farahani, H., Einali, J & Abdoli, S. (2013). [Evaluation of the Role of Social Capital in Rural area development Case study: Mashhad Maighan County in Arak Township(Persian)]. *Scientific Journals Management System*. 13(29), 27-50.
- Fayolle, A., Gailly, B., & Lassas-Clerc, N. (2006). Assessing the impact of entrepreneurship education programmers: a new methodology. *Journal of European Industrial Training*. 30(9), 701-720.
- Jamshidi, A.R., Jamini, D., Ghanbari, Y., Tousi, R. & Pasarakloo, M. (2015). [Factors affecting the entrepreneurship development in agricultural production cooperatives Minodasht Township. (Persian)]. *Geographical Planning of Space Quarterly Journal*, 5 (15), 211-225.
- Hair, J., Black, C., Babin, J. & Anderson, E. (2010). Multivariate data analysis, New York: Prentice Hall Publisher.
- Haji Hashemi, Z., Movahedi, R & Saadi, H.(2015). [The role of agricultural cooperatives in development and promotion of entrepreneurship(Persian)]. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*. 2(4), 1-16.
- Hashemi, S. (2011). [Rural entrepreneurship development with an emphasis on local institutions; Case Study: Bahabad Yazd province(Persian)]. Geography and Rural Planning doctoral dissertation, Faculty of Humanities, Department of Geography, Tehran University.
- Hashemi, S., Amini, S., Motiee Langroudi, H., Ghadiri Ma'soum, M & Rezvani, M. (2013). [Development of Rural Entrepreneurship with Emphasis on Local institutions(Case Study: Behabad, Yazd Province) (Persian)]. *Research and Rural Planning*, 2(3), 1-26.
- Heidari sarban, V. (2015). [The role of social capital on reinforcement of entrepreneurship in the rural areas, case stud, Ardabil Province(Persian)]. *Journal of Geography and Environmental Planning*. 26(2), 165-178.
- Heinonen, J. and Korvela, K. (2005). How about measuring entrepreneurship? Research Report, Small Business Institute, Finland, pp. 1- 126.
- Hough, J. and Scheepers, R. (2008). Creating corporate entrepreneurship through strategic leadership. *Journal of Global Strategic Management*, 3 (1), 17- 25.
- Karimi, S., Chizari, M., Biemans, J. A., & Mulder, M. (2010). [Entrepreneurship Education in Iranian Higher Education: The Current State and Challenges(Persian)]. *European Journal of Scientific Research*. 48(1), 35-50.
- Karimi, S. (2014). [Rural entrepreneurship: challenges and opportunities(Persian)]. *Journal of Entrepreneurship Development*. 1(3), 101-119.
- Krause, D. R., Handfield, R. B., & Tyler, B. B. (2007). The relationships between supplier development, commitment, social capital accumulation and performance improvement. *Journal of Operations Management*. 25 (1), 528-545.
- Kuratko, F. & Hadgetts, M. (2004). *Entrepreneurship Theory: process and practice*. U.S.A: South- Western.
- Kristiansen, S. (2004). Social networks and business success: the role of subcultures in an African context. *The American Journal of Economics and Sociology*. 63(5), 1149-1171.
- Lee, L., Wang, P. K., Foo, M. D. & Leung, A. (2011). Entrepreneurial intentions: The influence of organizational and individual factors. *Journal of Business Venturing*. 26(1), 124-136.
- Licht A. N., & Siegel J. I. (2006). The social dimensions of entrepreneurship. In Casson et al (Eds.), *Oxford Hand book of Entrepreneurship*, 511-539, Oxford: Oxford University Press.
- Lin, S., & Huang Y. (2005). The role of social capital in the relationship between human capital and career mobility. *Journal of Intellectual Capital*. 6(2), 191-193.
- Masoomi, E & Zamani, N. (2014). [A model for entrepreneurial opportunities recognition in agriculture sector(Persian)]. *Journal of Entrepreneurship Development*. 1(4), 1-18.
- Meyer, W., Traikova, D., Buchenrieder, G., Mollers, J., & Xhema, S. (2010). Paper prepared for presentation at the World Bank International Conference on Poverty and Social Inclusion in the Western Balkans W Balkans 2010 Brussels. Belgium, December 14-15, 2010.
- Miles, M., Munilla, S. & Darroch, J. (2009). Sustainable corporate entrepreneurship. *Journal of International Entrepreneurship and Management*, 5 (1), 65-76.
- Mohamadi, M. (2004). [Definitions and classifications:(NGOs) (Persian)]. *Studies improvement and change management*. issue 41 & 42, 247-264.
- Mohammadi Eliasi, GH. (2008). [The entrepreneurship as an emergent scientific field (Persian)]. *Journal of Entrepreneurship Development*, 1 (1), 51-85.

- Morrison, A. (2000). Entrepreneurship: what triggers it? *Int J Entree Behave Res.* 5(2), 59-71.
- Moumenihelali, H & Moazen, Z. (2015). [A Review of Barriers to Entrepreneurship Development in the Agricultural Sector(Persian)]. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture.* 2(1), 111-124.
- Movahedi, R., Goli, F. & Yousofi Mohammadi, M. (2016). [Development of Agricultural Higher Education with Emphasis on Sustainable Entrepreneurship (Persian)]. *Journal of Entrepreneurship Development.* 3(3), 55-77.
- Moyes, D., Ferri, P., Henderson, F. & Whittam, G. (2015). The stairway to Heaven? The effective use of social capital in new venture creation for a rural business. *Journal of Rural Studies.* 39(1), 11-21.
- Muller, S. & Dato-On, M. (2008). Gender- role orientation as a determinant of entrepreneurial self-efficacy. *Journal of Developmental Entrepreneurship.* 13(1), 3- 20.
- Nabizade, M., Hoseiini, A & Heydari, A. (2015). [Effective Factors on Motivation of Agricultural Entrepreneurship (Case Study: Guilan Prvince) (Persian)]. *Journal of Entrepreneurship and Agriculture.* 2(3), 111-124.
- Nainggolan, K. (2003). Policies and Programs for Promoting the Development of Agribusiness Enterprises. in: Report of the APO seminar on development of Agribusiness Enterprises, Indonesia, 20-24 November 2000, Published by APO, Tokyo, Japan.
- Petridou, E., & Glaveli, N. (2008). Rural women entrepreneurship within cooperatives: training support. *Gender in Management. An International Journal.* 23(8), 262-277.
- Poza, E. & Daugherty, M. (2013). *Family Business.* 4th edition, South-Western/C engage, 2013, Mason, Ohio.
- Rahmanian Koshkaki, M., Chizarei, M & Havasi, A. (2012). [Study of factors affecting entrepreneurial intention of students Azad University, Ilam (Persian)]. *Journal of entrepreneurial development.* 4(15), 125-144.
- Rezaee, B., Kahrizi, D & Najafpour, H. (2016). [An Investigation on barriers and chanllenges of Green Entrepreneurship Development in the Agricultural Sector (Persian)]. *Journal of entrepreneurial development.* 3(1), 35-53.
- Rezaei, R. (2014). [Entrepreneurial Self-Efficacy and Entrepreneurial Intention: Moderating Role of Gender (Persian)]. *Journal of Women in Development & Politics.* 12(3), 387-404.
- Rezvani, M & Toghraee, M. T. (2011). [The role of organizational social capital in organizational innovation orientation in knowledge-based enterprises (Case of: university of Tehran, science and technology park) (Persian)]. *Transformation Management Journal.* 3(6), 28-53.
- Rezvani, M. (2011). *Rural development planning in Iran (Persian)*. Fourth Edition, Tehran: Ghomes, 291.
- Scheepers, M., Hough, J., & Bloom, J. (2008). Nurturing the corporate entrepreneurship capability. *Journal of Southern African Business Review,* 12(3), pp. 50- 75.
- Schumacker, R.E & Lomax, R.G. (2004). *Introduction to Structural Equation Modeling, A beginner's guide to structural equation modeling.* New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Shane, S., Locke, E.A. & Collins, C.J. (2003). Entrepreneurial Motivation. *Human Resource Management Review.* 13(3), 257-279.
- Sharifzadeh, A., Mahbobi, M & Arabion, A. (2009). [Business Development component of agriculture in the province(Persian)]. *Journal of Entrepreneurship Development.*1(4), 85-112.
- Stam, E., Audretsch, D. & Meijaard, J. (2006). Renascent Entrepreneurship-Entrepreneurial Preferences Subsequent To Firm Exit. *Frontiers of Entrepreneurship Research.* 26(7), 1-13.
- Tiepoh, G. & Reimer, B. (2007). Social capital, information flows, and income creation in rural Canada: Across community analysis. *Journal of Socioeconomic.* 33(1), 426-427.
- Torfi, A., Kalantari, Kh. & Mohammadi, Y. (2011). [Effective components on social capital in rural production cooperatives in Koohdasht County of Lorestan Province (Persian)]. *African Journal of Agricultural Research.* 6(24), 5512-5519.
- Van dam, Schipper, M. & Runhaar, P. (2010). Developing a competency based framework for teachers' entrepreneurial behavior, *Teaching and Teacher Education.* 26(1), 965-971.
- Yadollahi Farsi. J & Razavi, S. M. (2012). [The Role of Human and Social Capital in Youth Entrepreneurship in Korbal Rural Areas (Persian)]. *Human Geography Research Quarterly.* 44(79), 103-115.

